

KAMCEATKA

Obra editada en el marco del programa „Sur“ de Apoyo a las Traducciones del Ministerio de Relaciones Exteriores y Culto de la República Argentina.

Această traducere a fost realizată cu sprijinul Programului de Sprijinire a Traducerilor „Sur“ al Ministerului Afacerilor Externe și Cultelor al Republicii Argentina.

Mergi pe o stradă.

Cosmopolită. Straniu familiară. Cu miros de mare, de scorțișoară sau de cerneală. Trecătorii par manierați. Nonconformiști. Plini de umor. Ai căutat mereu strada asta. Paralelă cu modele.

Perpendiculară pe modern. Nouă. Efervescentă. De tradiție bună. Cu seraiuri, *palazzo*-uri și hamace. Cu zgârie-nori și arcade. Cu clădiri invizibile. O stradă care se construiește pe măsură ce ți-o imaginezi.

Iată-l și pe omul cu umbrelă colorată, care știe drumul, dar se lasă purtat de suflul imaginației. Ghidul tău. Și, cum pe Strada Ficțiunii contează și plimbarea, nu doar destinația, dă mai întâi un tur.

Turul Clasic. Urmărește dreptunghiul colorat. Te vor acompania doar clasicii care au trecut testul timpului.

Turul Contemporan. Urmărește pătratul colorat. Te vor întâmpina autori care nu scriu neapărat pentru premii și vei descoperi debutanții chiar de la debut.

Turul Bestseller. Urmărește cercul colorat. Ești în rețea cu scriitorii din cele mai fierbinți topuri ale lumii.

Strada Ficțiunii

MARCELO FIGUERAS

Copyright © Juan Hitters

Marcelo Figueras s-a născut în 1962 la Buenos Aires, în Argentina. A lucrat ca jurnalist la diverse reviste (*Humor*, *El Periodista*, *Cain*), a fost editor al suplimentului de cultură al cotidianului *Clarín* și director al revistei *Viva*. I-a intervievat, printre alții, pe Madonna, Julia Roberts, Mick Jagger, Paul McCartney, Woody Allen, Arthur Miller și Martin Scorsese. A publicat povestiri în mai multe antologii și este autorul romanelor *El muchacho peronista* (1992), *El espía del tiempo* (2001), *Kamceatka* (*Kamchatka*, 2003, Editura ALLFA, 2013), *La batalla del calentamiento* (2007) și *Aquarium* (2009). A scris scenariul filmului *Plata quemada*, în regia lui Marcelo Piñeyro, pentru care a primit Premiul Asociației Criticilor de Film Argentinieni. Filmul realizat pe baza romanului său *Kamceatka* a avut mare succes la critică și la public și a fost ales să reprezinte Argentina la Premiul Oscar, secțiunea „Cel mai bun film străin“.

Vocea autorului

„Precum broscuile din *Kamceatka*,
mă consider amfibiu. Am nevoie de literatură
și de cinematografie ca să supraviețuiesc.
Una e un mod de creație solitar; cealaltă
e mai mult o activitate de grup.“

Marcelo Figueras

Traducere din limba spaniolă și note de
Elena Alexandra Șerban

KAMCHATKA

Marcelo Figueras

Copyright © Marcelo Figueras, 2003.

By arrangement with Literarische Agentur Mertin Inh. Nicole Witt e.k.,
Frankfurt, Germany

KAMCEATKA

Marcelo Figueras

Copyright © 2013 Editura ALLFA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
FIGUERAS, MARCELO

Kamceatka / Marcelo Figueras; trad.: Elena Alexandra
Șerban. – București: ALLFA, 2013
ISBN 978-973-724-473-4

I. Șerban, Elena Alexandra (trad.)

821.134.2(82)-31=135.1

„Nu se află pe nicio hartă; locurile adevărate
nu se găsesc niciodată pe hartă.“

Herman Melville, *Moby Dick*

„Prezentul este mai mareț decât tot trecutul.“

REM, albumul *Reveal*

Toate drepturile rezervate Editurii **ALLFA**.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată
fără permisiunea scrisă a Editurii **ALLFA**.

Drepturile de distribuție în străinătate aparțin în exclusivitate editurii.

All rights reserved. The distribution of this book outside
Romania, without the written permission of **ALLFA**,
is strictly prohibited.

Copyright © 2013 by **ALLFA**.

Editura **ALLFA**: Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3,
sector 6, cod 060512 – București
Tel.: 021 402 26 00
Fax: 021 402 26 10

Distribuție: Tel.: 021 402 26 30; 021 402 26 33

Comenzi: comenzi@all.ro
www.all.ro

Redactare: Crenguța Năpristoc

Tehnoredactare: Liviu Stoica

Corectură: Anca Tach

Design copertă: Alexandru Novac

Prima oră: Biologia

f. Știință care studiază ființele vii.

1. Un cuvânt de rămas-bun

Ultimul lucru pe care mi l-a spus tata, ultimul cuvânt pe care l-am auzit rostit de buzele lui a fost „Kamceatka“.

M-a sărutat, iar barba lui nerasă de câteva zile m-a înțepat, apoi s-a urcat în Citroën. Automobilul s-a îndepărtat pe banda șerpuitoare a drumului, ca un balon verde care apărea și dispărea după fiecare colină, din ce în ce mai mic, până ce nu l-am mai văzut. Am rămas acolo un timp, cu cutia de TEG¹ la subraț, până când bunicul mi-a pus mâna pe umăr și mi-a spus să mergem acasă.

Și asta a fost tot.

Dacă e nevoie, mai pot adăuga unele lucruri. Bunicul spunea că Dumnezeu stă în detalii. Mai spunea și altele, ca de exemplu că ceea ce face Piazzolla² nu este tango, sau că a te spăla pe mâini înainte de a face pipi este la fel de important ca a te spăla după ce ai făcut, fiindcă cine știe pe ce ai pus mâna, dar nu cred că asta e important în cazul de față.

Ne-am luat la revedere într-o benzinărie de pe drumul național 3, la câțiva kilometri de Dorrego, în sudul provinciei Buenos Aires. Toți trei, eu, tata și bunicul, am luat micul dejun în barul de lângă benzinărie: cafea cu lapte și cornulețe cu untură, în cești de porțelan mari ca niște oale, cu sigla YPF³ pe ele. Era și mama cu noi, dar a stat tot timpul în baie. Ceva îi făcuse rău la

¹ Joc argentinian de strategie, al cărui nume este un acronim pentru *Táctica y Estrategia para la Guerra* – „Tactică și strategie de război“.

² Astor Piazzolla (1921-1992), compozitor și instrumentist argentinian care a revoluționat muzica de tango, creând ceea ce s-a numit „Tango Nuevo“.

³ Yacimientos Petrolíferos Fiscales, companie energetică argentiniană.

stomac, și nu reținea nici măcar lichidele. Iar Piticul, fratele meu mai mic, dormea crăcănat pe scaunul din spate al Citroën-ului. Dădea din mâini și din picioare în somn, ca și cum și-ar fi reclamat drepturile asupra absolutului, ca rege al spațiului infinit.

În acel moment am zece ani. Sunt un băiat cu o înfățișare normală, cu o singură excepție, poate: părul rebel, care tinde să mi se ridice deasupra capului ca un semn de exclamație.

Este primăvară. În octombrie, în emisfera sudică, lumina este aurie, iar ziua asta confirmă regula. Dimineața e ca un palat de lumină. Aerul este plin de puful de pădăie pe care în Argentina îl numim „brutari”¹, steluțe de zi pe care le strâng cu grijă în căușul palmelor și apoi le eliberez cu o singură suflare, dându-le avânt în căutarea unui sol prielnic.

(Expresia „aerul era plin de brutari” l-ar fi încântat pe Pitic. S-ar fi tăvălit, ținându-se de burtă și râzând ca un nebun în timp ce și-ar fi imaginat niște oameni mititei plutind ca niște baloane de săpun, cu șorț alb și cu fața plină de făină.)

Îmi amintesc chiar și de oamenii care se aflau atunci la benzinărie. De angajatul de la pompă, un gras cu mustața și subsoarele negre. De șoferul de la Ika, care număra o grămadă de bancnote mari ca niște batiste în drumul său spre baie. (Să te speli pe mâini înainte să faci pipi – mă corectez, are legătură cu subiectul.) Și de hoinarul cu rucsacul în spate, care traversa din întâmplare acel drum, cu barbă de profet și încărcat cu oale de cositor, ca niște clopote ce îndemnau la căință.

Fetița se oprește din sărit coarda pentru a-și uda părul sub robinet. Acum, pe drumul de întoarcere, și-l stoarce, iar picăturile cad în praf, pic, pic. Picăturile ce doar cu o secundă în urmă erau acolo, scriind în codul Morse pe jos, se evaporă acum, din ce în ce mai mult cu fiecare secundă. Se infiltrează printre particulele minerale și organice ale pământului, fidele legii gravitației, profitând de spațiile libere care există chiar și acolo unde par inexistente; picături care lasă urme din sufletul lor și care dau viață acelor particule în timp ce o pierd pe a lor în drumul spre inima

¹ În original, *panaderos*: sensul de bază al cuvântului este „brutar”, dar în context denumeste puful de pădăie.

arzândă a planetei, acel foc în care Terra încă se aseamănă cu ceea ce era atunci când s-a format. (La urma urmelor, întotdeauna suntem identici cu ceea ce am fost.)

Fetița se înclină cu grație în fața mea. Pentru o secundă, mi se pare că face o reverență. Dar, de fapt, ridică coarda. Reîncepe să sară, într-un ritm perfect, tăind aerul, juuuup, juuup, trasând astfel contururile bulei de aer în care se închide.

Tata deschide ușa barului și mă lasă să trec. Bunicul e înăuntru, ne așteaptă. Lingura lui creează o furtună în cafeaua cu lapte.

Uneori amintirile variază. Uneori mama nu coboară din Citroën decât după ce ieșim din bar, pentru că rămâne în urmă să mângălească ceva pe biletul ei de Jockey Club. Uneori, numerele pompei de benzină descresc, în loc să crească. Uneori hoinarul ne-o ia înainte și atunci când ajungem face deja autostopul, ca și cum s-ar grăbi să descopere lumea pe care încă nu a văzut-o și să anunțe mântuirea cu clopote de aluminiu. Dar schimbările nu mă preocupă. Sunt obișnuit cu ele. Înseamnă că văd ceva ce înainte nu văzusem; înseamnă că nu sunt chiar același ca cel care eram când mi-am amintit ultima oară.

Timpul e bizar. Asta e evident. Adesea mi se pare că totul se întâmplă în același timp, ceea ce nu e deloc evident și e încă și mai ciudat. Mi-ar fi puțin milă de persoana care s-ar mulțumi să trăiască doar prezentul, cum mi-ar fi de cineva care ar intra la cinematograful după ce a început filmul, sau de cei care beau cola light; pierd ce e mai bun. Eu cred că timpul funcționează ca frecvența unui post de radio. Celor mai mulți oameni le place să aleagă un post, pe care îl vor clar și fără interferențe. Dar asta nu înseamnă că nu poți amesteca două sau mai multe posturi; și nu înseamnă că sincronizarea este imposibilă. Până nu demult, se credea că este imposibil ca între doi atomi să încapă un întreg univers, dar a încăput. De ce să renunțăm la idea că la radioul timpului se poate auzi simultan istoria lumii?

Viața cotidiană ne furnizează tot timpul indicii pe tema asta. Simțim că în noi înșine coexistă toți cei care am fost vreodată (și care vom fi?): păstrăm esența aceluși copil inocent și egoist, și suntem în același timp tânărul senzual și generos până la

inconștientă și, de asemenea, adultul cu picioarele pe pământ care nu-și uită visul, și suntem, în cele din urmă, bătrânul care nu vede în aur decât un metal; cel care și-a pierdut vederea, dar acum e clarvăzător. Atunci când îmi amintesc, vocea mea sună uneori ca și cum aș avea din nou zece ani, iar alteori sună ca și cum aș avea șaptezeci de ani, pe care încă nu i-am împlinit; și sună de asemenea la fel ca astăzi, la vârsta pe care o am... sau pe care cred că o am. Cei care au fost, cei care sunt și cei care vor fi eu dialoghează neconștient, modificându-se unii pe alții. Pare elementar ca trecutul și prezentul meu să se alieze și să-mi formeze viitorul, dar bănuiesc că și viitorul și prezentul meu pot face același lucru cu trecutul meu. De fiecare dată când îmi amintesc, cel care am fost eu își spune replicile și își execută acțiunile cu o tot mai mare eleganță, ca și cum și-ar înțelege personajul mai mult și mai bine cu fiecare încercare.

Numerele pompei mele au început să descrească. Și eu le pot opri.

Bunicul se află din nou în camioneta lui, cu un picior pe scară, fredonând tangoul său preferat: „Dumnezeu mi-e maritor când spun că m-ai pierdut, că sunt atât de schimbat, nu mai știu cine sunt.“

Tata se apleacă și îmi spune cuvântul de rămas-bun la ureche. Simt, la fel ca atunci, căldura obrazului său. Mă sărută și mă înțeapă în același timp.

„Kamceatka.“

Eu nu mă numesc Kamceatka, dar știu că spunând asta se referă la mine.

2. *All things remote*

Cuvântul „Kamceatka“ sună neobișnuit. Prietenilor mei spanioli li se pare imposibil de pronunțat. De fiecare dată când îl pronunț mă privesc cu superioritate, ca și cum ar avea de-a face cu un sălbatic blând. Se uită la mine și îl văd pe Queequeg, bărbatul tatuat din cartea lui Melville, care adora statuia unui zeu fals. Ce interesantă ar fi *Moby Dick* povestită de Queequeg! Însă poveștile sunt scrise de supraviețuitori.

Nu-mi aduc aminte de vreo vreme în care să nu fi știut ce este Kamceatka. La început era o țară de cucerit, între atâtea altele din jocul meu preferat, TEG, Tactică și strategie de război. Caracteristicile epice ale jocului se transmiteau numelui aceluia loc, dar eu aș fi putut jura că numele avea un răsunet glorios. Mă înșelam, sau Kamceatka chiar sună ca o încrucișare de săbii?

Sunt dintre cei care simt o irezistibilă chemare către lucrurile îndepărtate, la fel ca Ismail din *Moby Dick*. Distanța reprezintă pentru mine măsura aventurii pe care sunt dispus s-o încep: cu cât e mai îndepărtată ținta, cu atât mai mare trebuie să fie curajul. Pe tabla de TEG, țara mea natală, Argentina, se află în partea de jos, la stânga. Kamceatka, în schimb, se află foarte sus și la dreapta, chiar sub roza vânturilor. În dimensiunea plană a acestui univers, Kamceatka era locul cel mai îndepărtat la care puteam visa.

Când ne jucam, nimeni nu încerca să cucerească Kamceatka. Naționaliștii jinduiiau după America de Sud, cei care doreau câștigul cu orice preț, după America de Nord, cei culți visau la Europa, iar cei practici se stabileau în Africa sau în Oceania, care se cucereau ușor și erau chiar și mai ușor de apărat. Kamceatka era în Asia, care era prea mare și, prin urmare, greu de controlat.

Și culmea, nici măcar nu era o țară adevărată: exista ca națiune independentă doar pe planiglobul insolit al jocului de TEG, deci cine și-ar fi dorit o țară care nici măcar nu era adevărată?

Kamceatka îmi rămânea mie, fiindcă întotdeauna am ținut cu cei mai slabi. Kamceatka, un regat ascuns și barbar, care mă chema cu bubuituri de tobe pentru a-i fi rege.

Pe atunci nu știam nimic de adevărata Kamceatka, acea limbă înghețată pe care Rusia o trimite în Oceanul Pacific pentru a-și bate joc de vecinii de peste mări. Nu aflasem despre zăpezile ei eterne și despre cei o sută de vulcani. Nu știam despre ghețarul Mutnovski și nici despre lacurile ei cu ape corozive. Nu știam nimic despre urșii săi feroși și despre craterele fumegânde, nici despre bulele de gaz care se umflă ca burta unui broscoi la suprafața apelor termale de acolo. Era de ajuns că avea forma unui iatagan și că era inaccesibilă.

Tata s-ar mira dacă ar ști cât de mult se aseamănă adevărata Kamceatka cu țara visurilor mele. O peninsulă înghețată care este, de asemenea, și regiunea cu cea mai intensă activitate vulcanică de pe Pământ. Un orizont plin de piscuri înalte până la cer și aproape inaccesibile, învăluite în vapori de sulf. Kamceatka ca un regat extrem, paradoxal; o sumă de contradicții.

3. Rămân fără unchi

Pe tabla de TEG, distanța dintre Kamceatka și Argentina este înșelătoare. Dacă aș transpune dimensiunile ei plane pe suprafața unui glob, acea traiectorie ce părea insurmontabilă ar deveni apropiere. Nu mai e nevoie să traversezi întreaga lume pentru a ajunge dintr-un loc în altul. Kamceatka și America sunt atât de departe, încât aproape că se ating.

În același fel, momentul de rămas-bun din benzinărie și începutul poveștii mele sunt extreme care se suprapun și se reflectă una în alta. Soarele de octombrie se confundă cu cel de aprilie, această dimineață o acoperă pe aceea. E ușor de trecut cu vederea că un soare este cel care anunță vara iar celălalt își ia rămas-bun de la ea.

În emisfera sudică, aprilie este o lună a extremelor. Începe toamna și, odată cu ea, frigul. Însă rafalele durează puțin, iar soarele se impune din nou. Zilele sunt încă lungi. Multe par furate verii. Ventilatoarele dau semne de oboseală, iar oamenii fug pe plajă la sfârșitul săptămânii, încercând să alerge mai repede ca iarna.

În veșmintele sale, acea lună de aprilie din 1976 semăna cu toate celelalte. Eu începeam clasa a șasea. Eram ocupat cu orarul care îmi dădea bătăi de cap și cu listele de cărți pe care trebuia să le găsesc. Încă mai căram după mine mai multe rechizite decât era necesar și mai protestam pentru locul meu în clasă, mult prea aproape de catedra domnișoarei Barbeito.

Dar unele lucruri se schimbaseră. Lovitura militară, de exemplu. Chiar dacă mama și tata nu vorbeau mult despre asta (mai degrabă decât furia și descurajarea, părea să îi încerce incertitudinea), era evident că vorbesc de ceva serios. Pentru moment, unchii mei dispăruseră ca prin magie.

Până în 1975, casa noastră din cartierul Flores fusese plină de oameni care intrau și ieșeau tot timpul și vorbeau tare, râdeau și loveau cu pumnul în masă pentru a evidenția o frază, care beau mate și bere, care cântau din voce și la chitară și care se urcau cu picioarele pe fotoliu de parcă ar fi trăit alături de noi dintotdeauna. În majoritatea cazurilor, nu îi mai văzusem niciodată și nici nu urma să îi mai văd. Când soseau, tata ni-i prezenta pe fiecare. Unchiul Eduardo. Unchiul Alfredo. Mătușa Teresa. Unchiul Mario. Unchiul Daniel. Niciodată nu le rețineam numele, dar nu era nevoie. Din când în când, Piticul mergea în sufragerie și cu cea mai inocentă voce a lui spunea: „Unchiule, îmi dai o cola?” Cinci persoane se ridicau în același timp, iar el se întorcea în cameră cu paharele pline ochi, la timp pentru a vedea *Sfântul*.

La sfârșitul anului 1975, unchii au început să se rărească. Veneau din ce în ce mai puțin. Deja nu mai vorbeau tare, nu mai cântau și nu mai râdeau. Tata nici nu se mai obosea să ni-i prezinte.

Într-o zi, mi-a spus că unchiul Rodolfo a murit și că vrea să îl însoțesc la priveghi. Eu nu știam cine este unchiul Rodolfo. Am acceptat pentru că a spus că va merge cu mine și nu cu Piticul; era o recunoaștere a superiorității poziției mele, de frate mai mare.

A fost primul meu priveghi. Unchiul Rodolfo era pe fundul unei cutii și erau cam trei sau patru camere pline de oameni supărați care beau plini de emfază cafea cu mult zahăr și fumau încontinuu. Mi s-a luat o piatră de pe inimă, fiindcă urăsc persoanele plângăcioase și îmi imaginam că un priveghi trebuie să fie o adunătură de bocitoare. Îmi amintesc că s-a apropiat de noi unchiul Raymundo (nu îl cunoșteam, mi l-a prezentat tata acolo) și m-a întrebat de școală și unde stau, iar eu, fără să stau pe gânduri, l-am mințit. Stau lângă Boca, i-am spus. Nu știu de ce.

Din pură plictiseală, m-am apropiat de cutie și am descoperit că îl cunoșteam pe unchiul Rodolfo. Avea obraji scofâlciți și mustața puțin mai mare, sau poate doar părea mai mare pentru că era mai slab și mai grav așa, mort, sau poate că gravitatea afișată era doar o consecință a costumului și a cămășii cu guler

înalt, dar era unchiul Rodolfo, fără îndoială. Unul dintre puținii care veniseră pe la noi de două sau trei ori și care făcuseră un efort să se arate prietenoși cu noi. La ultima vizită îmi dăruise un tricou cu River Plate. Când ne-am întors de la priveghi, m-am uitat în dulap și era acolo, în al doilea sertar de jos.

Nici măcar nu l-am atins. Am închis sertarul și mi l-am șters din minte, cel puțin până la căderea nopții, când am visat că tricoul iese din sertar, se târăște ca un șarpe până la patul meu și mi se răsuțește în jurul gâtului, sufocându-mă. L-am visat de mai multe ori. De fiecare dată când mă trezeam, mă simțeam ca un prost. Cum să mă strângă de gât un tricou cu River, dacă eu țineam cu River?

Au mai fost și alte semne, dar niciunul de atât de rău augur. Frica se instalase în propria mea casă, în sertarul meu, împăturită îngrijit și mirosind a curat, între șosete și ciorapi.

Niciodată nu l-am întrebat pe tata cum murise unchiul Rodolfo. Nu era nevoie. Nimeni nu moare de bătrânețe la treizeci de ani.